

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ № 5
про фітосанітарний стан посівів сільськогосподарських культур
в сільгосп підприємствах Херсонської області
станом на 03 травня 2024 року

Агрокліматичні умови квітня дуже вплинули на фітосанітарний стан посівів сільськогосподарських культур. Із середини квітня повсюди за стрімкого підвищення середньодобових температур зимуючі стадії переважної більшості фітофагів, які чудово перезимували, активізувались і відновили живлення.

Також, внаслідок аномально теплої погоди квітня пришвидшилися ростові процеси, вже зараз на посівах озимих зернових культур спостерігається фаза початок **коłosіння**, що на 2,5-3 тижні раніше середніх багаторічних строків. За агрометеорологічними розрахунками та аналізом багаторічних матеріалів спостережень Херсонського обласного центру з гідрометеорології, враховуючи подальший прогноз погоди, **коłosіння ярого ячменю** на березневих посівах очікується 24-26 травня, що на 1-1,5 тижні раніше звичайних строків.

Звертаємо вашу увагу, що у зв'язку прискоренням розвитку фаз сільськогосподарських культур внесуться зміни у заплановані системи захисту від шкідників і хвороб. Отже, фітосанітарна ситуація в агроценозах області в травні визначатиметься головним чином комплексом агрометеорологічних, природних і господарських факторів.

Зернові культури

Клоп шкідлива черепашка, 96% якого збереглося після перезимівлі знаходиться в задовільному фізіологічному стані. На початку травня в крайових смугах полів нараховується 0,3-1,0 максимально (на півночі області) 3,0 екз/м². У посіви перемістилося до 100% перезимувалих клопів. Ще раз звертаємо Вашу увагу на те, що в останні роки популяція клопа шкідливої черепашки перебуває в стані депресії. На думку вчених, одним із чинників ситуації, що склалася, є пришвидшений розвиток зернових колосових, який спостерігався останніми роками. В умовах ранніх строків збирання врожаю значна частина популяції клопа не встигає дохарчуватися, окрилитися та набути нормального фізіологічного стану, що зменшує загальну їх виживаність під час зимівлі. В цьому році знову склалися такі умови для розвитку клопа.

Після посиленого живлення клітинним соком відбуватиметься відкладання яєць (у два ряди по 7 яєць у кожному) на стебла, листя культури та злакових бур'янів, яке залежно від погодних умов, може тривати до 40 днів. При цьому середня плодючість однієї самиці коливається від 14-28 до 300 яєць, що пов'язано з погодними умовами, якістю корму і біотичним потенціалом фітофага.

За відсутності дощів у травні шкідливість клопів посилюватиметься, а за своєчасного випадання дощів і високій агротехніці шкода від клопів може бути в значній мірі ослаблена. Яйцекладка шкідника очікується в першій декаді

травня. Вона триватиме 30-50 днів (в залежності від погодних факторів). Початок відродження личинок слід очікувати на початку III декади травня.

Щоб не допустити збільшення чисельності і шкодочинності клопа-шкідливої черепашки, при перевищенні ЕПШ 1-2 екз/м², проводять обробку одним із препаратів згідно з «Державним реєстром пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні». Посіви захищають дозволеними інсектицидами на основі діючих речовин: диметоат, тіаметоксам, хлорпірифос, імідаклоприд + лямбда-цигалотрин, лямбда-цигалотрин + тіаметоксам та іншими, які будуть біологічно ефективні проти багатьох інших фітофагів, спеціалізованих щодо зернових колосових культур.

Хлібна жужелиця (турун)

Проходить заляльковування личинок шкідника. Вихід на поверхню жуків слід очікувати наприкінці II декади травня. Жуки під час наливу зерна будуть пошкоджувати колосся пшениці, ячменю, вигризаючи спочатку зав'язь, а пізніше м'яке зерно. ЕПШ для імаго шкідника складає 3-5 жуків/м² у фазу наливу – воскової стиглості.

Злакові мухи (шведські, гессенська, чорна пшенична)

Літ злакових мух розпочався в II декаді квітня. В травні продовжуватиметься літ, яйцекладка та відродження личинок фітофага. Особливу небезпеку мухи становитимуть для ярих культур, де розвиватиметься весняне покоління шкідників. Крім того, личинки шведської мухи пошкоджуватимуть і сходи кукурудзи. Відкладання яєць відбуватиметься впродовж всього місяця. У разі чисельності імаго що перевищує ЕПШ (30-40 екз./100 помахів), слід провести захисні обробки системними препаратами з «Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні». Ефективність хімічних препаратів в боротьбі зі злаковими мухами досягається при проведенні обробок в період їх масового льоту, адже личинки, які відродилися, практично захищені від зовнішніх впливів.

Хлібні блішки

Хлібні блішки, здебільшого **смуґаста** (ЕПШ понад 10 особин на кв. м) продовжуватимуть пошкоджувати посіви ярих колосових культур, зокрема пізніх строків сівби та кукурудзи, де шкодочинність буде найвищою. Особливо їх шкодочинність зростатиме за посушливої та теплої погоди.

Хлібна п'явиця

В травні шкідник продовжуватиме заселення полів. Розпочнеться яйцекладка, відроджуватимуться личинки, масова поява яких очікується на початку II декади травня. За наявності на яром ячменю – 0,5-1 лич./1 стебло або 10-15 жуків/м² доцільно проводити обприскування інсектицидами. Захисні заходи проти клопа-черепашки будуть ефективними й проти п'явиць, блішок, трипсів, попелиць тощо.

Злакові попелиці

Продовжуватиметься заселення та пошкодження озимих та ярих зернових культур злаковими попелицями. Тепла та помірно волога погода у травні сприятиме збільшенню чисельності фітофага. У фазу формування та молочної

стиглості зерна вони будуть найшкідливішими. Попелиці здатні переносити вірусні захворювання злакових культур (вірус жовтої карликовості ячменю). Необхідно вести постійний моніторинг посівів і при перевищенні чисельності шкідника (ЕПШ злакових попелиць складає 20-30 екз./1стебло (колос) обробити посіви рекомендованими інсектицидами з «Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Трипс пшеничний

Проходить заселення посівів трипсами, спарювання і яйцекладка розпочнуться в II декаді травня. Личинки трипса відроджуватимуться в III декаді травня, розвиватимуться в колосі, висмоктуючи сік з колосових лусочок і квіткових плівок, в подальшому шкідник пошкоджуватиме м'яке зерно, що призведе до кількісних втрат врожаю. Розмноженню трипсів сприяє тепла суха погода. ЕПШ імаго у фазу колосіння – 50-100 екз./100 п.с., або 8-10 екз./1 колос, у фазу наливу зерна личинок – 20-30 екз./1 колос.

Харчування злакових попелиць і трипсів на зернових культурах викликає зменшення маси зернівки, що призводить до втрат врожаю пшениці. Тому при обробках посівів проти личинок клопа шкідливої черепашки слід враховувати і наявність в ареалі і інших сисних шкідників та обирати інсектициди, які будуть ефективними проти комплексу шкідливих організмів.

Хлібні пильщики

Триватиме літ та відкладання яєць шкідником. Самка відкладає в середньому 30-50 яєць, обираючи більш розвинені стебла з товстою соломиною. Ембріональний розвиток триває 5-10 діб. Відродження личинок прогнозується в II-III декаді травня. Відразу після відродження личинки живляться внутрішньою частиною стебла і переміщуються вниз, до його основи. У вузлах стебла вони прогризають отвори, великі відрізки ходу в соломині забивають червоточиною та екскрементами. Основна маса личинок досягає нижнього міжвузля в період закінчення фази наливання-воскової стиглості зерна. Під дією вітру частина стебел обламується в місці надрізу ще до настання фази повної стиглості зерна колосових. ЕПШ імаго пильщика в фазу виходу в трубку-колосіння складає 4 екз./1 кв. м.

Злакова листовійка

Гусениці злакової листовійки у I декаді травня продовжуватимуть заселяти та пошкоджувати посіви, переважно в крайових смугах озимих та ярих зернових культур в смузі завширшки до 200 м. Це пояснюється тим, що з місць зимівлі на посіви личинки розносяться на павутинках вітром. За порогової чисельності 50-150 гусениць на кв.м у крайових смугах чи всуціль поля їх знешкоджують інсектицидами на основі діючої речовини фенітроціон.

Звичайна зернова совка

Слід приділити зазначеному шкіднику особливу увагу у зв'язку з його характерними особливостями розвитку. Літ шкідника очікується у II-III декадах травня. Самки відкладатимуть яйця на колос та нижню сторону листя злакових культур. Гусениці, що з'являться через 10-14 днів (в залежності від

кліматичних умов) будуть виїдати вміст зернини. Після збирання шкідник може дохарчовуватись зібраним зерном у зерносховищах.

Хлібні жуки

Наприкінці травня вийдуть з ґрунту на колоски та пошкоджуватимуть зерно озимих зернових культур **хлібні жуки - кузька, красун, хрестоносець**. За посушливої жаркої погоди жуки вилітають раніше, холодної - пізніше. Під час формування зерна за наявності 3-5 хлібних жуків на кв.м посіви обприскують по краю або всуціль поля на невеликих площах дозволеними інсектицидами на основі однієї з діючих речовин: диметоат, тіаметоксам, хлорпірифос, імідаклоприд + лямбда-цигалотрин, лямбда-цигалотрин + тіаметоксам та іншими.

Нагадуємо, що всі вищезгадані шкідники, за перевищення ними економічного порогу шкодочинності призводять до пошкодження озимих та ярих зернових культур, тому посіви обприскують тими ж препаратами, які рекомендовані для захисту від клопа шкідливої черепашки.

Хвороби зернових культур

Борошниста роса, септоріоз, бура листкова іржа, інші хвороби зернових культур, які охопили 10-15, макс. 20% площ, 1-3, макс. 10% рослин озимини, в травні повсюди розвиватимуться в разі випадання дощів та відповідного температурного режиму. В ярині за сприятливих погодних умов розвиватимуться вищевказані хвороби та **гельмінтоспоріоз (плямистості)**.

ЕПШ **борошнистої роси** становить 15-30% розвитку хвороби – у фазу колосіння, ЕПШ **бурої листкової іржі та септоріозу** становить 15-30% розвитку хвороби – у фазу колосіння, ЕПШ **гельмінтоспоріозу (плямистості) ячменю** – 10-20% розвитку хвороби – у фазу колосіння-цвітіння.

Під час колосіння в посівах зернових культур ймовірний розвиток **летючої** та інших видів **сажкових** хвороб. У разі підвищеної вологості й температури повітря 28-30°C на колосках розвиватимуться **фузаріоз, септоріоз**.

Для оздоровлення рослин озимої пшениці та ячменю в фазі колосіння-цвітіння повсюди проти хвороб колосу (фузаріоз, септоріоз, альтернативіоз) та вищевказаних хвороб листя за умов теплої, вологої, з частими дощами і тривалими росами погоди та ймовірного очікування їх розвитку, посіви обприскують фунгіцидами на основі однієї з діючих речовин: карбендазим, манкоцеб, метрафенон, проквіназид, прохлораз, флутріяфол, фентропідин, тебуконазол, біксафен + протіконазол, протіконазол + тебуконазол, епоксиконазол + тіофанат–метил, пропіконазол + прохлораз та іншими. Захисні обробки слід проводити дозволеними препаратами згідно з «Державним реєстром пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

В посівах гороху в травні розвиватимуться і завдаватимуть шкоди **горохова попелиця, зерноїд, трипс, комарик, інші**. Дощова погода за t° 19-28°C у травні сприятиме розвитку **аскохітозу, пероноспорозу, кореневих гнилей** на рослинах гороху.

В період бутонізації-початку цвітіння проти горохового зерноїда (2-3 жука на 10 п.с.), попелиць (250-300 екз. на 10 п.с.), трипса (2 екз. на квітку), горохової

плодожерки, акацієвої вогнівки (25-30 яєць на кв.м), горохового комарика посіви обробляють дозволеними інсектицидами на основі однієї з діючих речовин: тіаметоксам, 250 г/кг; диметоат, 400 г/л; лямбда-цигалотрин, 50 г/л; альфа-циперметрин, 100г/л, а також дозволеним для застосування в посівах на зелений горошок зета-циперметрин, 100г/л. Насіннєві ділянки проти хвороб обприскують фунгіцидами на основі однієї з діючих речовин: азоксистробін, 200 г/л + ципроконазол, 80 г/л; флутріяфол, 117,5 г/л + карбендазим, 250 г/л; каптан, 800 г/кг.

Важливо! Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області наголошує, що всі роботи по обмеженню чисельності шкідливих організмів необхідно проводити при перевищенні економічного порогу шкодочинності (ЕПШ), суворо дотримуватися санітарних правил, регламентів застосування препаратів, правил і заходів з охорони праці та використовувати препарати лише відповідно до «Переліку пестицидів та агрохімікатів дозволених до використання в Україні».

Також, наголошуємо, що до роботи з пестицидами допускаються лише ті особи, які пройшли навчання з питань безпечного поводження з пестицидами та мають **посвідчення** про право роботи з пестицидами.

Обробки необхідно проводити в тиху, безвітряну погоду в ранішні та вечірні години. Згідно статті 37 Закону України «Про бджільництво», необхідно не пізніше ніж за три доби до початку обробки попередити про це органи місцевого самоврядування, пасічників, пасіки яких знаходяться на відстані до 10 (десяти) кілометрів від оброблюваних площ. При цьому повідомляється дата обробки, назва препарату, ступінь і строк дії токсичності препарату.

Пам'ятаймо! Під час проведення весняно-польових робіт в умовах воєнного стану, необхідно дотримуватися правил безпечного поводження умов праці!